

זפי הזדנה לפסח

חשע"ג

בעריכת

בעריכת

הרב נחום גמליאל

מושב נחם

מחולק חינם

להצלחת ולרפואת

אמי מורתי

שולמית בת מרים **גמליאל** ת"מ.
שתזכה לבריאות איתנה, אריכות ימים
ושנים, אושר ושמחה, ונחת מכל יוצאי
חלציה.

להצלחת ולרפואת:

שושנה בת מרים **יעקבי** ת"מ.
יחיא בן מרים **יעקבי** הי"ו.
שלום בן מרים **יעקבי** הי"ו.

לע"נ

אאמו"ר **משה** בן **יחיא** ז"ל
הסבא יחיא בן **חסן** ז"ל
הסבתא שמעה בת **יחיא** ז"ל
חמי יהודה בן **תותי** ז"ל
חמותי שמחה פרחא בת **שושנה** ז"ל
הסבא סעיד בן **יעקב** ז"ל
הסבתא מרים בת **יחיא** ז"ל
לע"נ חיים בן **יחיא** ז"ל
לע"נ שושנה בן **שרה** ז"ל
לע"נ רבי בן **משה** ז"ל
ולע"נ יצחק בן **אברהם** ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה

להצלחת

כל בני משפחת **גמליאל** המורחבת,
הם ובניהם ונשיהם וכל אשר להם,
בגשמיות וברוחניות.
שיזכו לגדל את בניהם וכל
צאצאיהם לתורה,
מתוך בריאות נחת אושר
עושר ושלווה.

להצלחת התורמים היקרים בגו"ר:

אברהם וחבצלת **יעקב** יצ"ו.
וילדיהם היקרים:
עדי ואשתו **שגית** ובתם **שחר** יצ"ו.
אוהד ואשתו **שני** ובתם **רות** יצ"ו.
ובנותיו:
מור ובעלה **ניר** יצ"ו.
ענבר והדר **יצ"ו**
ולע"נ:
שלמה בן **סאלם**, **שרה** בת **סאלם**,
סאלם בן **סאלם**, **שמעה** בת **סאלם**.

להצלחת כל עם ישראל!

ובכללם **אברכי** הכולל וכל הלומדים,
המלמדים, התורמים והמפיצים של
החוברת לזיכוי הרבים.
יה"ר שימלא ה' כל משאלות ליבכם
לטובה, ובכל אשר תפנו תשכילו
ותצליחו.

להצלחת

כל התורמים להחזקת הכולל,
הם ובניהם ונשיהם וכל אשר להם,
בגשמיות וברוחניות.
שיזכו לגדל את בניהם וכל צאצאיהם לתורה,
מתוך בריאות נחת אושר
עושר ושלווה.

כל הזכויות שמורות לעורך

©

מושב נחם תשע"ג

ניתן לצלם את החוברת ולהפיצה לכל המעוניין.
אין לעשות בחוברת זו בשום אופן שימוש מסחרי!
ניתן להדפיס את החוברת מאתר מושב נחם:

<http://www.naham.co.il>

ומאתר המועצה האזורית מטה יהודה, בכתובת:

<http://www.m-yehuda.org.il>

נשמה לקבל הארות הערות ותרומות בטלפקס: 02/9919288

הכנות לפסח:

לקראת החג:

א: בליל הסדר יש כמה מצוות: אכילת מצה, אכילת מרור, הקרבת קרבן פסח ואכילתו, סיפור ניסי יציאת מצרים (קריאת ההגדה), ושתיית ארבע כוסות יין. מכיוון שאין לנו היום בית מקדש אין אפשרות להקריב קרבן פסח ולאכול מהקרבן.

ב: אסור שיהיה כל ימי החג בביתו או ברשותו של יהודי, חמץ ששייך ליהודי.

ג: האיסור מתחיל **מיום שני יד' ניסן** - ערב פסח - בשעה 10:45 בצהריים. (למחמירים משעה 10:03).

ד: מצווה לנקות, לבדוק ולהוציא את החמץ מהבית לפני חג הפסח. ('תשביתו').

ה: מוצרים שחוששים שהם מכילים חמץ (חשש תערובת חמץ), או אם ישנה כמות גדולה של חמץ בבית בערב פסח, אפשר למכור אותם לגוי - לפני פסח - באמצעות הרב.

ו: אין איסור של 'בל יראה ובל ימצא' על חמץ שנמכר לגוי באמצעות הרב, גם כשהחמץ נמצא בבית של יהודי. אבל צריך לסמן את החמץ שנמכר לגוי ולסגור אותו במקום מיוחד כל החג.

מכירת חמץ:

א: כדאי ומומלץ לצרוך את כל החמץ שיש בבית עד פסח, כדי שלא יישאר שום חמץ בחג.

ב: בכל מקרה צריך לעשות מכירת חמץ, בגלל מוצרים שיש בהם חשש תערובת חמץ, ומניות במפעלים שמייצרים חמץ. (בקרנות פנסיה, בתכניות היסכון...).

ג: המכירה מתבצעת באמצעות הרב באופן הבא:

- **חותמים אצל הרב על הרשאה למכירת חמץ.** (אין צורך להביא את החמץ לרב).
- **סוגרים את החמץ במקום מיוחד ומסומן - מערב החג, עד אחרי פסח.**
- **במוצאי שביעי של פסח החמץ נקנה מהגוי, ואפשר שוב להשתמש ולאכול ממנו.**

חשוב: אפשר לחתום על ההרשאה מראש חודש ניסן גם לפני שסוגרים את החמץ לפסח. מי שלא יכול לחתום, ימנה שליח שיחתום בשמו. כדאי לא לדחות את המכירה לרגע האחרון.

ד: במוצאי שביעי של פסח אפשר לאכול ולהשתמש בחמץ שנמכר ללא פעולה מיוחדת.

חשוב: אחרי פסח אסור לאכול או ליהנות מחמץ שהיה קיים בפסח ולא נמכר לגוי, גם אם היה מכוסה ונעול. אין לקנות או לאכול חמץ אחרי החג אצל מי שלא מכר חמץ לפני החג!

מצרכים לפסח - כללי:

א: לפני הקניות לפסח צריך להכשיר מקום לאחסון המוצרים הכשרים לחג. (גם בחנויות).

ב: מוצרים בתפזורת עלולים להתערבב עם חמץ, רצוי לקנות מוצרים ארוזים היטב.

ג: צריך להקפיד שההכשר לפסח יהיה מודפס על גבי האריזה (אפשרי במדפסת הזרקת דיו). מדבקה/חותמת עלולה להיות זיוף.

ד: כדאי להקפיד במיוחד בפסח על הכשרים מהודרים.

מוצרים שחייבים הכשר לפסח:

א: גרעינים, בוטנים ושקדים קלויים, (רגילים לקלות אותם עם קמח) תחליפי קפה וקפה נמס, קווקר, תה נמס, אבקת מרק, אבקת פלאפל, בורגול, אנשובי, בשר מעובד (נקניקים, נקניקיות, שניצלם...) תחליפי בשר, דייסות לתינוקות, ומי סודה, עלולים להכיל חמץ ואין לקנותם ללא הכשר מיוחד לפסח. (אשכנזים לא אוכלים בפסח קטניות ופירות יבשים).

ב: קמח חייב הכשר לפסח! תהליך הלתייה שעוברים גרגירי החיטה לפני הטחינה עלולים להחמיץ אותם. רצוי להשתמש רק בקמח מצה.

ג: מזון לבעלי חיים (כלבים, חתולים, דגים...) מכיל חמץ. חייבים לקנות רק מזון כשר לפסח בהשגחה.

ד: יינות ושתייה חריפה עלולים להכיל כוהל חמץ, וחייבים הכשר מיוחד לפסח.

ה: משקאות חריפים מיבוא, בירה, וודקה, וויסקי, טקילה, לתת ומאלט, מכילים חמץ ואין להשתמש בהם בפסח.

ו: כפפות לטקס וכלים חד פעמיים מנייר עלולים להכיל עמילן חמץ, וצריכים אישור לפסח.

מוצרים שלא צריכים הכשר מיוחד לפסח:

א: חמץ פגום או מקולקל שלא ראוי למאכל כלב, אינו חמץ ומותר להשתמש בו בפסח.

ב: טבק הרחה, משחת נעלים, חומרי ניקיון: אבקות כביסה, מרככים, מלבינים, סבון כלים, סבון גוף, שמפו, מרככי שיער, קרם לחות, קרם גוף, תמרוקים (שלא נוגעים בפה), ומוצרי קוסמטיקה לנשים. אינם חמץ מפני שאינם ראויים לאכילת כלב.

ג: אודם, קרם ידיים ומשחת שניים, כדאי לקנות רק עם אישור מיוחד לפסח.

ד: מוצרי ניילון: שקיות, מפות חד פעמיות, כפפות שקופות, תבניות אלומיניום, נייר פרגמנט לאפיה, מנז'טים לעוגיות וכלים חד פעמיים מחומר סינטטי לא צריכים הכשר לפסח.

ה: בשר לא מעובד, וללא תוספת פוספטים של בקר, צאן, עופות ודגים לא צריכים הכשר לפסח.

קטניות:

א: קטניות (אורז, אפונים, שעועית, סויה, פול, עדשים, אפונה, חמוס, תירס, בטנים, גרעינים...) אינם חמץ ומותר לאכול אותם בפסח, אשכנזים וחלק מהספרדים מחמירים ולא אוכלים אותם בפסח.

ב: צריך לקנות אורז עם השגחה לפסח, כדי לוודא שלא הבריכו אותו בעמילן חמץ.

ג: צריך לברור את הקטניות - לפני החג - שלש פעמים. גם כשכתוב על האריזה 'כשר לפסח'.

ד: גם המחמירים רשאים להשתמש בקטניות בפסח, בכלים מיוחדים שלא משתמשים בהם למזון אחר, במקרים הבאים: #: לחולה, (הזקוק לכך) אף שאין חשש סכנה במחלתו. (מ"ב תנ"ג ס"ק ז). #: לתינוק שלא רגיל לאכול מאכל אחר.

ה: אשכנזיה הנשואה לספרדי רשאית לבשל לבעלה קטניות, ורשאית לעשות התרת נדרים על מנהג אבותיה ולנהוג בכל המנהגים כמנהגי בעלה. (חזון עובדיה).

ו: ספרדייה הנשואה לאשכנזי, לא תבשל קטניות בביתה, אבל יכולה לאכול בבית הוריה.

ז: אין להגיש קטניות למי שמחמירים באכילתם. (ספרדי שמארח אשכנזי יכין אוכל שגם האשכנזי יוכל לאכול), אבל מותר להגיש להם אוכל שבושל בסיר נקי, שבשלו בו קודם לכן קטניות.

ח: ספרדי שהחמיר בקטניות, יכול לעשות התרת נדרים כדי לאכול קטניות בחג. לאשכנזי לא מועילה התרת נדרים.

ט: חתן ספרדי שאביו לא אוכל קטניות, רשאי כשמתחתן לאכול קטניות ללא התרת נדרים.

חולים ותרופות בפסח:

א: יש תרופות המכילות חמץ. מי שצורך תרופות, יברר לפני החג אצל רופא או רב (אפשר גם באתר 'כללית'), את כשרותן לפסח, ויבקש מהרוקח תחליף כשר. (גם מי שברר כבר בשנה שעברה).

ב: חולה שיש חשש סכנה לחייו, ולא יכול להשיג תרופות כשרות לפסח, חייב להישמע להוראת רופא ולאכול או לשתות תרופות המכילות חמץ, ואין שום מקום להחמיר בזה.

ג: בסירופים: אלומג, אריטרו-טבע, ברונכולט, ולפורל, מוקסיפן, סופרמול (פרסטמול), ספורל, רספרים - יש מרכיב חמץ בחומרי-הטעם, ואין להשתמש בהם בחג ללא הכשר מיוחד לפסח.

ד: מי שנוטל תרופה לא חיונית שאין לה תחליף כשר לפסח, ישאל רב איך לנהוג.

ה: תרופות שלא נלקחות דרך הפה: זריקות, משחות לשימוש חיצוני, טיפות עיניים, אוזניים, משאפים ותרסיסים, פתילות, תכשירי חוקן, חמרי חיטוי הנמרחים על העור, מדבקות לעור וסוגי יוד - מותרים לשימוש בפסח גם ללא הכשר מיוחד.

ו: תרופות הומיאופתיות עלולות להכיל כוהל חמץ וצריכות אישור לפסח.

ז: חולה שזקוק בחג לתרופת חמץ, יכול להוציא אותה ממחסן שנמכר לגוי בחג. (זה התנאי עם הגוי).

ח: תרופות מכילות חמץ שלא נמכרו לגוי, מותרות בשימוש אחרי פסח גם לחולה שאין בו סכנה.

ט: חולה שאסור לו לשתות יין/לאכול מצה/לאכול מרור מחשש סכנה, פטור מהם בליל הסדר.

י: חולי צליאק יאכלו מצות שהוכנו מקמח כוסמת, שיבולת שועל או שיפון.

המטבח וכליו בפסח:

כלים חדשים:

א: אסור להשתמש בכלי זכוכית ומתכת שיוצרו במפעל של גוי לפני שמטבילים אותם במקווה. צריך לזכור להטביל את הכלים החדשים שקונים לפסח.

ב: גם מי שהשתמש בהם כבר ללא טבילה, חייב להטביל אותם לפני המשך השימוש בהם.

ג: לפני ההטבלה צריך לנקות אותם מאבק ולכלוך. ולהסיר מהם את המדבקות.

ד: לפני ההטבלה מברכים: '...וציוונו על טבילת כלים'. על כלי אחד: '...על טבילת כלי'.

הכנת המטבח:

א: צריך לנקות ולהכשיר את המטבח ומכשיריו לפסח.

ניקיון = שטיפה יסודית של הכלים והמכשירים עד שלא ישאר בהם לכלוך.

הכשרה = פעולה המפליטה או שורפת את החמץ הבלוע בכלי.

ב: מי שעוזב את הבית לכל ימי החג, צריך לנקות את המטבח, אבל לא חייב להכשירו.

ג: כלי חמץ שלא מכשירים לפסח - צריך לנקות ולהניח במקום סגור.

ד: כלים שרוצים להכשיר מומלץ להכשיר בנקודות להכשרת כלים. (בגלל האמצעים והפיקוח ההלכתי).

סוגי הכשרה ואופן ההכשרה:

יש 5 סוגי הכשרה: א: ליבון. ב: ליבון קל. ג: הגעלה. ד: עירווי רותחים. ה: ושטיפה והדחה.

איך עושים ליבון? שורפים את הכלי באש עד שיצאו ממנו ניצוצות או שתתקלף קליפתו העליונה.

איזה כלים צריכים ליבון? תבניות אפיה, סיר פלא, מחבת טפלון וכל הכלים שאופים או צולים בהם (סיכים וכד'). ליבון מעוות את הכלים, לכן צריך לקנות תבניות וכלים מיוחדים לפסח.

איך עושים ליבון קל? שורפים את הכלי באש עד שיישרף קש הנמצא מעברו השני של הדופן.

איזה כלים צריכים ליבון קל? ליבון קל שווה להגעלה. כלים שצריכים הגעלה ואי אפשר לנקותם בצורה מושלמת, עושים להם ליבון קל (כמו: מחבתות, סירי אלומיניום ישנים...)

איך מגעילים כלים? להגעלת כלים כמה שלבים:

מנקים אותם ניקיון יסודי מכל חמץ לכלוך וחלודה. ולא משתמשים בהם 24 שעות לפני ההכשרה.

מרתיחים מים בכלי גדול ומטבילים אותם במים רותחים ומבעבעים.

מוציאים אותם מהמים הרותחים ומטבילים אותם במים קרים. (למעט כלי זכוכית).

רצוי להוסיף מעט סבון למי ההגעלה. * חייבים להגעיל גם ידיות ומכסים של הכלים.

איזה כלים צריכים הגעלה? סירים, צלחות, כפות, מזלגות, מחבתות, (למעט מחבת טפלון שצריך ליבון), סכינים, בקבוקי מזון לתינוק (רצוי לקנות בקבוקים חדשים לפסח).

איך מבצעים עירווי רותחים?

מנקים את הכלים או את המשטחים ניקיון יסודי מכל חמץ לכלוך וחלודה.

שופכים על הכלים מים רותחים מהקומקום.

כדי שהמים יגיעו למשטח המוכשר כשהם עדיין רותחים, מרתיחים אבן או ברזל באש, ושופכים עליהם את המים מהקומקום על גבי המשטח הטעון הכשרה.

מה צריך עירווי רותחים?

משטחים שבלעו חמץ נוזלי ואי אפשר להכניסם לתוך מים רותחים. (שיש, פלטה של שבת...).

מהי שטיפה והדחה?

שוטפים יסודי עם מים וסבון מכל חמץ ולכלוך.

מה צריך שטיפה והדחה?

כלים ומכשירים שנגעו בחמץ קר ללא בישול. (מקרר...).

הכשרת כלי זכוכית:

המשמשים לאוכל או נוזל קר בלבד:

שטיפה והדחה לכל המנהגים.

המשמשים לבישול או לאוכל / שתייה חמה:

לספרדים: שטיפה והדחה.

אשכנזים וחלק מהספרדים: הגעלה. (לא להטביל במים קרים אחרי ההגעלה. יש מחמירים ולא מכשירים אותם לפסח).

כלים שאינם עמידים בהגעלה, משרים במים 72 שעות, ומחליפים את המים כל 24 שעות.

מה הכללים של השריית כלי זכוכית?

כל הכלים חייבים להיות טבולים לגמרי במים. (גם חלקם הפנימי).

אין להחליף את המים לפני שעברו 24 שעות.

אם לא הוחלפו המים, אפילו היו הכלים במים כמה ימים, נחשב רק ליום אחד.

כלים שאי אפשר להכשיר:

כלי חרסינה, פורצלן, מלחיות, מגרדת (פומפייה), מסננות, מחבת טפלון (ללא שמן), סלסילות נצרים לאכסון חמץ, כלי לישה ואפיה ונפות קמח, וכלים שאי אפשר לנקות טוב.

אופן הכשרת המטבח ומכשיריו:

מקרר: שטיפה והדחה. # לא לשכוח לנקות את הגומי שאוטם את הדלתות.

מיקרוגל ללא השחמה: (רצוי לא להשתמש בו בפסח).

ניקיון יסודי מכל לכלוך ושומן # להרתיח בתוכו כוס מים עם סבון # לארוז את המזון שמכניסים לתוכו בפסח בקופסה סגורה היטב. מיקרוגל עם השחמה דינו כתנור רגיל.

כיריים גז: ניקיון יסודי של כל הכיריים כולל כפתורי ההפעלה והמכסה, ובנוסף:

מכסה הכיריים: לשפוך מים רותחים מהקומקום, רצוי לצפות בנייר אלומיניום.

מבערים: ניקיון יסודי, לשפוך עליהם מים רותחים, להדליק עד שיישרף החמץ שבחורים. (אפשר לקנות מבערים וחצובות מיוחדים לפסח).

חצובות: לשפוך עליהם מים רותחים # יש מצריכים ליבון קל # רצוי לצפות בנייר אלומיניום.

כיריים הלוגן:

לספרדים: שטיפה והדחה.

לאשכנזים: # לנקות היטב. # לא להשתמש 24 שעות. # מדליקים את כל גופי החימום עד שיגיעו לטמפרטורה המרבית. # שופכים מים רותחים על המקומות שלא מתחממים בלהבת הכיריים. (רצוי שלוש פעמים).

כיריים מצופות בפורצילן:

מנקים היטב, מפעילים שעה, מכסים את הכיריים בטס מתכת, שמים את הסירים בפסח רק על הטס ולא על הכיריים עצמם.

קולט אדים: לנקות היטב משומנים, לפרק אותו לחלקים (כשניתן) ולנקות אותו היטב מבפנים # לצפות בנייר אלומיניום כפול # אין להשתמש בו בפסח.

תנור אפיה ומיקרוגל עם השחמה: (רצוי לא להשתמש בהם בפסח, אשכנזים נמנעים להכשיר ולהשתמש בהם). לא משתמשים בו 24 שעות לפני ההכשרה # מנקים ניקיון יסודי # מפעילים למשך שעה בחום הגבוה ביותר, בתנור עם ניקוי עצמי- הפעלת תכנית הניקוי העצמי.

מיחם: אם שימש לחמץ כולל המכסה – ניקיון יסודי # הגעלה. (למלא מים ולהרתיח). צריך לנקות ולהגעיל גם את המכסה.

מיקסר: תלוי בסוג ובשימושים. יש לשאול רב בכל מקרה.

טוסטר: לא ניתן להכשיר לפסח.

פּלטה של שבת:

ניקיון יסודי # שופכים עליה מים רותחים, מצפים בנייר אלומיניום. הפעלה רק אחרי ייבוש מוחלט!

כיוור וברזים: ניקיון יסודי # שופכים עליהם מים רותחים.

שיש: ניקיון יסודי # שופכים עליו מים רותחים. ישן עם חורים: ניקוי יסודי וציפוי בנייר אלומיניום.

מכשיר לטחינת בשר: הגעלה # החלק המנוקב, (הרשת): לשרוף באש.

שולחנות אכילה והכנה:

ממתכת: ניקיון יסודי # שופכים עליהם מים רותחים.

מעץ, פורמייקה: לנקות היטב, ולצפות במפה או בנייר אלומיניום.

מפות שולחן:

כיבוס במים חמים (לפחות 50 מעלות).

מדיח כלים: (רצוי לא להשתמש בו בפסח).

לא משתמשים בו לפחות 24 שעות לפני ההכשרה # ניקיון יסודי של המדיח כולל רשתות הסינון, גם עם חומר מסיר אבנית # הפעלה בתכנית מלאה עם סבון בחום הגבוה ביותר.

מהלכות בדיקת חמץ:

הכנה לבדיקה:

א: לפני פסח צריך לנקות בצורה יסודית את הבית, החצר והמחסנים מחמץ ותערובת חמץ. צריך להתמקד במיוחד בכיסי הבגדים, בילקוטים ובמקומות שרגילים להניח בהם חמץ.

ב: צריך לנקות ולהכשיר את הבית בשמחה. לא לכעוס, ולא לפגוע בבני הבית.

ג: כל בני הבית צריכים להשתתף בהכנת הבית לפסח, שכרה של מצווה זו גדול מאד.

ד: בהכשרת הבית צריך להתמקד קודם בדברים שצריך לעשות על פי ההלכה, - בדיקה וניקיון של מקומות שמכניסים בהם חמץ - ורק אחר כך בניקיון מלכלוך ואבק.

ה: צריך להקפיד לא לשפוך מים על המשקופים שיש בהם מזוזה, כדי שלא תפסל מהרטיבות.

בדיקת חמץ:

א: בודקים את החמץ עם נר ביום **ראשון** ליל יד' ניסן בערב משעה **6:15** (שעון חורף).

ב: אפשר להתפלל ערבית לפני הבדיקה, אך אין להתחיל ללמוד תורה או לאכול ארוחת ערב כשהגיע זמן הבדיקה עד ביצוע הבדיקה.

ג: מי שרעב וקשה לו לבדוק, יאכל פרי או פרוסת עוגה (עד 56 גר'), אפשר גם לשתות קפה או שתייה קלה. מי שחייב לאכול ארוחה מלאה, ימנה שליח שיבדוק במקומו.

ד: רצוי שבני הבית (האישה והילדים הגדולים) ישתתפו בבדיקה, כדי שתהיה יסודית יותר.

ה: מי שלא בדק ביום **ראשון** בערב, יבדוק ביום **שני** מיד כשיזכור עם נר וברכה. לא בדק עד כניסת החג, ישאל רב איך לנהוג.

ו: מי שמצא חמץ בחג, יכסה אותו במקום שהוא נמצא, וישרוף אותו במוצאי החג.

חולה ודיירים משותפים:

א: חולה המאושפז בבית חולים, יבדוק את ארונו וסביבת מיטתו ללא ברכה.

ב: חולה המאושפז בחדר פרטי ללא דיירים נוספים יבדוק את החדר ויברך על הבדיקה.

ג: קבוצת אנשים שגרים בחדר אחד, ימנו אחד כשליח, ויבדוק עבורם עם ברכה.

נר הבדיקה:

א: בודקים עם נר רגיל, יש מהדרים לבדוק בנר שעווה. אין לבדוק בנר הבדלה קלוע.

ב: במקומות שמסוכן להדליק אש, (רכב, מחסן חומרים דליקים...) או כשאין נר, אפשר לבדוק עם פנס חשמלי, ולברך על הבדיקה. (חזון עובדיה), לא חייבים לכבות את אור החשמל בזמן הבדיקה.

אופן הבדיקה:

א: לפני שמתחילים לבדוק מטאטאים את הבית. אחר כך בעל הבית מברך: '**אשר קדשנו במצוותיו וצונונו על ביעור חמץ**' (בנוכחות כל הבודקים כשהנרות דולקים, וכולם מוכנים). כולם עונים 'אמן' וכל אחד הולך למקום שצריך לבדוק. אין לדבר בין הברכה לבדיקה.

ב: צריך להתרכז בבדיקה. אין להתעסק או לדבר תוך כדי הבדיקה בדברים שלא קשורים לבדיקה. רצוי לנתק ולכבות בזמן הבדיקה את כל מכשירי הטלפון הקווי והסלולארי.

ג: צריך להתרכז במיוחד במקומות שמניחים בהם חמץ: תיקי האוכל, מקרר, המקפיא, המזווה, ארון משקאות, המכונית וכדומה.

ד: צריך לבדוק חמץ גם בבית הכנסת, במשרדים ובמקומות הלימוד. האחראים יכוונו בברכה שמברכים בבית גם על הבדיקה שיבדקו ביתר המקומות.

ה: חדרים שמרכזים בהם את החמץ שמוכרים לגוי לא צריכים בדיקה, ויש המחמירים למכור את החמץ שבחדרים אלו לגוי לפני זמן בדיקת חמץ, כדי לפטור אותם מבדיקה לכל הדעות.

ו: יש נוהגים להסתיר בבית 10 חתיכות חמץ לפני הבדיקה, צריך להקפיד: **א: שהחתיכות יהיו קטנות ועטופות בניילון. ב: לרשום היכן הוחבאו, כדי למנוע אפשרות שלא כולן תמצאנה.**

אחרי הבדיקה:

א: בסוף הבדיקה, שומרים את כל החמץ במקום שמור שלא יתפזר. אם התפזר חמץ אחרי הבדיקה, צריך לבדוק את הבית פעם נוספת.

ב: מבטלים אות החמץ בנוסח זה: "**כל חמירא וחמיעא דאיתא ברשותי, דלא חזיתיה ודלא ביערתיה, יהא בטל כעפרא דארעא**". (חמץ ושאר שברשותי, שלא ראיתי ושלא ביערתי, יהא בטל כעפר הארץ).

ג: מי שלא יכול לשרוף את החמץ ביום **שני** בבוקר, ישרוף אותו ביום **ראשון** בלילה מיד אחרי הבדיקה, ואחר כך יאמר את נוסח הביטול של הבוקר.

ערב פסח – יום שני יד' ניסן

א: אסור לאכול בערב פסח מצה רגילה, (למעט ילדים קטנים שלא מבינים בסיפור יציאת מצרים). מותר לאכול מצה עשירה או מטוגנת עד שעה **15:45** (שעון חורף. יש שאינם אוכלים מצה עשירה כל הפסח).

ב: בסוף הארוחה האחרונה של החמץ, צריך לטאטא את מקום האוכל מפירורי חמץ.

ג: צריך להימנע בערב חג מנייתוחים, תרומת דם, בדיקות דם, וטיפול שיש בו הוצאת דם, למעט טיפולים דחופים של פיקוח נפש. בכל מקרה של ספק יש לשאול רב. (תס"ח ס"י).

ד: צריך להגעיל את הכלים עד סוף זמן איסור אכילת חמץ. (אי אפשר להגעיל כלים בחול המועד).

תענית בכורות:

א: בכורים זכרים מגיל בר מצווה, צמים בערב פסח, צום זה נקרא 'תענית בכורות'. מי שהשתתף וטעם בסיום מסכת או בסעודת מצווה אחרת, פטור מהצום, וכך ראוי לעשות.

ב: בכור לפני בר מצווה, יש נוהגים שהאבא צם עבורו. ואם גם האבא בכור, צמה עבורו האימא.

ג: חולה אפילו שאין בו סכנה פטור מהצום, ורצוי שישתתף בסעודת סיום מסכת.

ד: יש קהילות שלא נהגו לצום תענית בכורות בערב פסח. וכך נהגו מקצת ק"ק תימן.

איסור מלאכה בערב פסח:

א: צריך להסתפר ולהתגלח (במכונה כשרה או במשחה) לכבוד החג, מותר להסתפר אצל ספר יהודי רק עד חצות היום. (11:47 שיעון חורף). אחרי חצות מותרת תספורת עצמית, או אצל ספר גוי.

ב: אסור לעבוד מחצות היום. (כביסה, תפירת בגדים חדשים וכד'). אבל מותר גם אחרי חצות לתקן בגד קרוע, לגהץ בגדים, לצחצה נעלים ולגזוז ציפורניים לכבוד החג.

ג: מותר לבעלי חנויות למכור גם אחרי חצות, מותר אחרי חצות לעשות מלאכות שמותרות בחול המועד, ומותר לעשות אז מלאכה על ידי גוי.

פעולות אחרונות בביעור החמץ:

לזודא שהחמץ נמכר לגוי, ולסיים את הכשרת המטבח והכלים.

לארוז את כלי החמץ, ולהצניע אותם עד אחרי החג.

לרכז את שאריות החמץ המיועדות לשריפה ולהתארגן לקראת שריפתם.

לצחצה שיניים, להחליף את מברשות השיניים, לנקות ולצחצה שיניים תותבות.

לפנות את פח האשפה הביתי, לשטוף אותו היטב, לשים בפח שקית ניילון חדשה.

להחליף את המטאטא או לנקות אותו היטב מפירורי חמץ.

להחליף את שקית האיסוף בשואב האבק, ולהשליך את המשומשת לאשפה.

סוף זמן אכילת חמץ: (לפי שיעון חורף). עד שעה **9:43** ויש מחמירים **8:52**

סוף זמן שריפת חמץ: עד שעה **10:45** ויש מחמירים **10:03**

שריפת החמץ:

א: לא מברכים על שריפת החמץ, צריך לסיים את השריפה עד סוף זמן שריפת חמץ.

ב: רצוי לבער את החמץ דווקא בשריפה. רצוי לפורר אותו כדי שיישרף לגמרי. הגיע סוף זמן שריפת חמץ ולא נשרף לגמרי צריך לשפוך עליו נפט או חומר פוגם אחר.

ביטול החמץ:

א: לפני סוף זמן השריפה, מבטלים את החמץ בנוסח הבא: 'כל חמירא וחמיעא דאיכא ברשותי דחזיתיה ודלא חזיתיה דביערתיה ודלא ביערתיה לבטיל ולהוי כעפרא דארעא.'

ב: צריך להבין מה שאומרים. תרגום הביטול בעברית הוא: 'כל חמץ ושאר שברשותי שראיתו ושלא ראיתו שביערתו ושלא ביערתו יהא בטל כעפר הארץ'.

ג: אם הבעל לא יכול לבטל את החמץ מכל סיבה שהיא, תאמר האישה את נוסח הביטול.

ליל הסדר:

בליל הסדר עורכים את השולחן בצורה מיוחדת, ושמים בו מצרכים מיוחדים.

מצרכים לליל הסדר:

- ✍ מצות שמורות עבודת יד. (שלוש מצות לקערה + כמאה וחמישים גרם לכל משתתף/משתתפת).
- ✍ מרור: חסה נקייה מתולעים לספרדים. חזרת למנהג האשכנזים.
- ✍ זרוע כבש צלויה או חתיכה קטנה ממנה.
- ✍ ביצה קשה, חרוסת טעימה, מי מלח או חומץ.
- ✍ כרפס: סלרי. לקהילות תימן: פטרוזיליה או עלי צנון.
- ✍ יין או מיץ ענבים (בערך - בקבוק של 750 מ"ל לכל משתתף).
- ✍ כוסות לכל המסובים (רצוי כוסות קטנות המכילות כ-100 סמ"ק).
- ✍ קעריית עם מים לשטיפת הכוסות בין כוס לכוס. (לאילו הנוהגים לשטוף).
- ✍ צלחת שבורה או צלוחית חד פעמית עם עפר, (לנוהגים לשפוך יין לעפר).
- ✍ הגדות של פסח בנוסח המקובל לכל המשתתפים בסדר.
- ✍ מקום ישיבה נוח עם כריות, כדי להסב עליהן כשאוכלים את המצות ושותים את היין.

הכנות לליל הסדר

- לנקות את הכרפס והמרור מתולעים במי סבון, או מי מלח, (רצוי להשתמש בירקות מגידול ללא תולעים).
- להכין את החרוסת ולצלול את הביצה והזרוע לליל הסדר.
- להדליק נר של 26 שעות להעברת אש בחג.
- לפתוח את בקבוקי השתייה והיין לחג. (למקפידים על כך).
- להכין מי מלח לטיבול של ליל הסדר.
- הגברים טובלים במקווה לכבוד החג.
- להכין הגדות עם נוסח זהה לכל משתתפי הסדר.
- לוודא שהופרשה חלה מהמצה השמורה. ולהכין סעודת חג טעימה ומהנה.

סדר ליל פסח

א: בחלק מק"ק תימן לא הקפידו על סדר כל שהוא. רוב הקהילות מסדרות את הקערה כמו הדוגמה המצורפת. (עפ"י האר"י ז"ל).

ב: הלילה נקרא 'ליל הסדר' מפני שיש בו סדר מיוחד, וחייבים להקפיד על הסדר.

ג: ישנן קהילות שלפני שמתחילים את הסדר אומרים כולם ביחד את סימני הסדר בקול.

ד: סימני הסדר הם: קדש, ורחץ, כרפס, יחץ, מגיד, רחצה, מוציא, מצה, מרור, כורך, שלחן עורך, צפון, ברך, הלל. נרצה.

קדש:

- א: מתחילים את ליל הסדר בקידוש. אין לקדש לפני צאת הכוכבים, (6:10 שיעון חורף).
- ב: כוס הקידוש היא הראשונה מארבע הכוסות, צריך שיהיה לכל משתתף כוס מלאה. (שמכילה לפחות 90cc).
- ג: יש נוהגים שכל המסובים אומרים את הקידוש ביחד. (כשאחד מקדש צריך להתכוון לצאת ידי חובת קידוש).
- ד: אחרי הקידוש שותה כל אחד מהמסובים את כוסו בבת אחת 'בהסיבה'. (כשנשענים על צד שמאל).

ורחץ:

- א: ממלאים נטלא (ספל או כוס) במים, שופכים 3 פעמים על יד ימין, ו- 3 פעמים על יד שמאל, ללא ברכה.
- ב: אחרי הנטילה לא מדברים עד אחרי אכילת הכרפס. חלק מהתימנים מברכים: 'על נטילת ידיים'.

כרפס:

- א: כל משתתף לוקח חתיכת 'סלרי' (נקייה מתולעים) קטנה. (חלק מק"ק תימן לוקחים 'פטרזיליה' או עלי צנון).
- ב: מברכים 'בורא פרי האדמה', (ברכה זו פוטרת גם את המרור) טובלים אותה במי מלח או בחומץ, ואוכלים.
- ג: כדאי להקפיד לאכול פחות מ-27 גר', לתימנים פחות מ-18 גר'. (חלק מק"ק תימן אוכלים מהכרפס 'כזית').
- ד: לא צריך לאכול את הכרפס בהסיבה.

יחץ:

- א: עורך הסדר חוצה את המצה האמצעית משלושת המצות שבקערה.
- ב: את החלק הקטן מחזיר חזרה למקום, ואת החלק הגדול יותר עוטף ושומר לאפיקומן.

מגיד:

- א: אחרי הוצאת האפיקומן מכסים את הקערה, ויש נוהגים לסלק אותה מהשולחן.
- ב: מוזגים כוסות יין לכל המשתתפים בסדר, ומתחילים לקרוא בהגדה 'הא לחמא עניא'.
- ג: נותנים לילדים הקטנים לשאול: 'מה נשתנה...?' כשאין ילדים, שואלים הגדולים.
- ד: כשאומרים 'דם ואש ותימרות עשן', 'דצ"ך עד"ש באח"ב' ואת עשרת המכות, שופך עורך הסדר מהיין שבכוסו לצלוחית ריקה, (מנהג תימן לצלוחית עם עפר שהוכנה מערב חג) על כל מילה שהוא אומר.
- ה: אחרי ברכת 'גאל ישראל' שותים את הכוס השניה בהסיבה.
- ו: תימנים ואשכנזים מברכים על כוס זו 'בורא פרי הגפן', ספרדים לא מברכים עליה.

רחצה:

- א: ממלאים נטלא (ספל או כוס) במים, שופכים 3 פעמים על היד הימנית, 3 על היד השמאלית.
- ב: על נטילה זו מברכים: "...אשר קדשנו במצוותיו וצווננו, על נטילת ידיים".

מוציא:

- א: עורך הסדר מחזיק את שתיים וחצי המצות שבקערה, ומברך: "המוציא לחם מן הארץ".

מצה:

- א: עורך הסדר שומט את המצה התחתונה, ומברך על מצה וחצי: "על אכילת מצה".
- ב: בוצע מהמצה העליונה כזית ומחצי המצה שבידו כזית נוסף, ואוכל את שתי החתיכות בהסיבה.
- ג: מחלק לכל המסובים חתיכה קטנה מהמצה שלו וכל אחד משלים לכזית ממצה שמורה שלידו.
- ד: כל המסובים אוכלים שתי חתיכות מצה שכל אחת כזית. (יש מקילים לאכול רק חתיכה אחת) 'בהסיבה'.

מרור:

- א: אוכלים ירק מר לזכר המרירות של אבותינו במצרים. הספרדים אוכלים חסה, והאשכנזים שורש חזרת "חריין". (לספרדים כמות של 27 גרם. לתימנים – 18 גרם). לא מסבים באכילת המרור.
- ב: טובלים את המרור בחרוסת, ומנערים אחר כך את החרוסת מהמרור כדי שטעם המרירות לא יפוג לגמרי, ומברכים: "...על אכילת מרור". ('בורא פרי האדמה' בירכנו כבר לפני אכילת הכרפס).

כורך:

- א: אוכלים כריך מצה - בגודל כזית - כשבתוכו מרור, ואומרים: 'זכר למקדש כהלל הזקן... וכו' ואוכלים בהסיבה, לא מברכים על אכילה זו.

שולחן עורך:

א: אוכלים ארוחת חג חגיגית, נהוג לאכול בארוחה את הביצה שבקערה. (לא לשכוח להודות לאלו שהכינו!).
ב: תימנים אוכלים גם את הזרוע הצלויה, ספרדים ואשכנזים לא אוכלים את הזרוע בליל פסח!

צפון:

א: מוציאים את ה"אפיקומן", אותו החבאנו קודם, ומחלקים ממנו חתיכה קטנה למשתתפים.
ב: כל משתתף מוסיף מצה שמורה משלו, ואוכל כמות של כזית בהסיבה. (יש האוכלים כמות של שני זיתים).
ג: צריך להשתדל לאכול את האפיקומן עד חצות לילה. (11:47 שעון חורף).
ד: אסור לאכול שום דבר אחרי האפיקומן, גם אחרי שהסתיים הסדר.

ברך:

א: מוזגים את הכוס השלישית, מברכים ברכת המזון, אחר כך מברכים 'הגפן' ושותים את הכוס 'בהסיבה'.
הלל:

א: מוזגים כוס רביעית לכל המשתתפים, ומוזגים כוס נוספת ומניחים במרכז השלחן. כוס זו נקראת כוס של אליהו הנביא. (ק"ק תימן לא נהגו כוס זו).

ב: קורים את ההלל, 'נשמח כל חי' ו'ישתבח', אחרי ההלל שותים את הכוס הרביעית בהסיבה.
ד: מנהג תימן ואשכנז לברך 'הגפן' לפני ששותים כוס רביעית, מנהג הספרדים לא לברך.
ה: אחרי שתיית כוס רביעית מברכים 'על הגפן', ומוסיפים בברכה 'ושמחנו ביום חג המצות הזה'.
נרצה: אנחנו יודעים שליל הסדר שערכנו רצוי וחיבי לפני הקדוש-ברוך הוא!

הלכות כלליות לליל הסדר:

א: המצות לליל הסדר צריכות להיות עבודת יד מחיטה שמורה מהקצירה. (להרבה פוסקים).

ב: בליל הסדר כל אחד אוכל ארבע פעמים 'כזית' מצה. כל חתיכה צריכה להיות במשקל של כ - 30 גרם, ולמנהג תימן אפשר להסתפק ב 18 גרם. כל 'כזית' צריך לאכול בזמן של 4 דקות. ובשעת הדחק עד 9 דקות.

ג: סדר אכילת המצות: שתי חתיכות אחרי ברכת 'המוציא' ו-'על אכילת מצה', חתיכה אחת באכילת 'כורך' עם המרור, וחתיכה אחת לאפיקומן.

ד: שתיית ארבע כוסות ואכילת המצה חייבים להיות ב 'הסיבה'. כשאין אפשרות להסב, אפשר להישען על היושב משמאל.

נשים וילדים:

א: נשים חייבות בכל מצוות ליל הסדר, וצריך להמתין להן כשהן עסוקות בהכנה ובהגשה.

ב: יש נוהגים שהנשים אוכלות את המצה ושותות את היין בישיבה ולא בהסיבה.

ג: המצווה העיקרית בליל הסדר היא 'והגדת לבנך' – ההורים צריכים לדאוג לכך שהילדים יהיו ערניים בסדר, (ממתקים, הפתעות...), צריך לספר להם את סיפור יציאת מצרים בלשון קלה.

הלכות כלליות לחג:

א: צריך לכבד את החג בלבוש יפה ומכובד, ולחלק אותו גם לתורה ותפלה, וגם לאכילה ושתייה.

ב: צריך לשמוח בחג בבשר ויין, לשמח את האישה במתנה, ואת הילדים בממתקים.

ג: חייבים להאכיל עניים יתומים ואלמנות בחג, ולתת 'קמחא דפסחא' בעין טובה.

ד: חלק מק"ק תימן לא מברכים על הדלקת נרות החג, ומנהג האשכנזים וחלק מהספרדים לברך על הדלקת הנרות גם 'שהחיינו'.

ה: יש מחמירים שלא לאכול בפסח מחוץ לביתם שום אוכל! אין להיפגע מכך.

- ו: אין להרבות מדי בחג בבשר ויין, ואין לנהוג קלות ראש. שחוק וקלות ראש אינם שמחה אלא הוללות וסכלות. ולא נצטוונו על הוללות וסכלות אלא על שמחה שיש בה עבודת היוצר.
- ז: אסור להדליק בחג: גפרור, מצית, מנורת חשמל או מכשיר חשמלי. אפשר להדליק נר או גפרור מנר דולק, צריך לדליק נר נשמה מערב החג כדי להדליק ממנו בחג.
- ח: ממוספ של חג ראשון אומרים 'מוריד הטל' ו'ברכנו', במקום 'משיב הרוח' ו'ברך עלינו'.
- ט: במוצאי החג מבדילים עם כוס יין ולא מברכים בהבדלה על הבשמים ועל הנר. במוצאי שבת חול המועד מבדילים על היין ומברכים את כל הברכות כמו בכל מוצאי שבת.
- י: בשביעי של פסח לא מברכים 'שהחיינו' בקידוש של ערב החג.

עישון בחג:

- א: אפשר להדליק סיגריות רק מאש דולקת, אסור לכבות את הסיגריה בגמר העישון.
- ב: בעקבות קביעת הרופאים שהעישון מזיק מאד לבריאות, יש פוסקים שאוסרים עישון בחג, גם למי שרגיל לעשן ביום חול.

מוקצה בחג:

- א: לספרדים איסור מוקצה בחג חמור יותר משבת, אסור לטלטל בחג עצמות ושיירי אוכל, ודברים המאוסים או מוצרי מזון המיועדים למכירה.
- ב: צריך להניח בצלחת המיועדת להשלכת הפסולת (כלבוניק), פרי או דבר המותר בטלטול לפני שמניחים בתוכה פסולת, כדי שהפסולת לא תאסור את הצלחת בטלטול.

מהלכות חול המועד

- א: ממוצאי חג ראשון של פסח מתחילים לספור ספירת העומר בכל לילה אחרי תפלת ערבית.
- ב: הזמן ממוצאי חג ראשון ועד שביעי של פסח נקרא "חול המועד", לא מניחים בו תפילין, בכל יום קוראים בתורה, מתפללים מוסף, ומוסיפים בתפלות ובברכת המזון 'יעלה ויבוא'.
- ג: ימי חול המועד נקראים בתורה 'מקראי קודש' ואסור לעבוד ולסחור בהם (המרת כספים, מסחר בניירות ערך...).

במקרים הבאים מותר לעבוד בחול המועד אחרי שאלת רב:

- פועל שאם ייקח חופשה בימים אלו יפטר. (הגר"ע יוסף).
  - עבודה לצורך רבים (נהגי אוטובוסים, מוניות דואר... וכד').
  - עבודה ומסחר לצורך החג עצמו. (חנויות מזון וכד').
  - מסחר שנועד כדי למנוע הפסד כספי מהקרן.
- ד: מותר לתקן בחול המועד תנור אפיה, מקרר, מזגן (כשמזג האוויר קשה במיוחד), ומשקפי ראייה לצורך שימוש בחול המועד, גם על ידי בעל מקצוע.

טיפול בגוף:

- א: אסור להסתפר ולהתגלח בחול המועד, וצריך ללבוש בגדים חגיגיים.
- ב: אשכנזים לא קוצצים ציפורניים בחול המועד, למעט נשים לצורך טבילת מצווה.
- ג: מותר להתאפר בחול המועד, ומותר לעשות טיפולים ובדיקות רפואיות בחול המועד.
- ד: צריך להקפיד בחג על קדושה וצניעות, שלא יתערבו גברים ונשים, ולא לטייל במקומות בהם קיימת פריצות ואווירת חול.

כיבוס וגיחויץ בחול המועד:

- א: אסור לכבס בחול המועד למעט המקרים הבאים:
- מגבות מצעים ובגדי ילדים קטנים, שהתלכלכו כולם. (ורק מה שצריך לחג).
  - כתם שאם לא יתכבס מיד יתקלקל הבגד.
- ב: מותר לגהץ בחול המועד בגדים לצורך החג. (אין לעשות קפלים חדשים ומיוחדים).

חג כשר ושמח!

הימים האחרונים של פסח כמו
הימים האחרונים של סוכות תוכנס
אלא אחת.

ההבדל ביניהם הוא זה: הימים
האחרונים של סוכות אנו שמחים
בתורה ובימים האחרונים של פסח
אנו שמחים באמונה. 'ויאמרו בה'
ובאשר עבדו'

ר' נחמן מברסלב

החוברת נועדה לחזרה ושינון של ההלכות הרבות,
ואינה תחליף לשיעורי תורה.
כל מי שנוהג חומרות שלא כתובות בחוברת,
ימשיך לנהוג כמנהגו.
במקרים של הלכה למעשה יש לשאול רב.

כל הזכויות שמורות לעורך

©

מושב נחם

תשע"ג

ניתן לצלם את החוברת ולהפיצה לכל המעוניין.

אין לעשות בחוברת זו בשום אופן שימוש מסחרי!

ניתן להדפיס את החוברת בחינם
ומאתר המועצה האזורית מטה יהודה בכתובת:

<http://www.m-yehuda.org.il>

מאתר מושב נחם:

<http://www.naham.co.il>